

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою ЗДО № 17
протокол № 1 від 29.08.2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ЗДО №17
_____Ірина КУХАРЧУК

ТИПОВА ПРОГРАМА
унеможливлення насильства
та жорстокого поводження з дітьми
Закладу дошкільної освіти (дитячий садок) №17

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	2 ст.
1. Загальні положення.....	4 ст.
2. Основні заходи з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.....	5 ст.
3. Заходи з навчання та підвищення обізнаності щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.....	6 ст.
4. Заходи з моніторингу та оцінки виконання програм.....	8 ст.
5. Заходи з інформування:.....	8 ст.
6. Обов'язки керівника Закладу.....	8 ст.
7. Обов'язки працівників Закладу.....	9 ст
8. Механізм подання повідомлень.....	10 ст
9. Вимоги до працевлаштування.....	10 ст
10. Інформування працівників.....	10 ст
11. Виявлення потенційних ризиків.....	10 ст.
12. Оцінювання та аналіз ризиків	11 ст
13. Повідомлення про невиконання повноважень.....	11 ст
14. ДОДАТКИ.....	12 ст.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ця Типова програма розроблена відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658 "Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми". Вона є основоположним документом для Закладу дошкільної освіти №17 (далі – Заклад) та визначає системний підхід до створення безпечного, сприятливого та вільного від будь-яких форм насильства чи жорстокого поводження середовища для кожної дитини дошкільного віку. Програма інтегрує превентивні, освітні та реактивні заходи, забезпечуючи захист прав та інтересів дітей у всіх сферах їх перебування у Закладі.

Головна мета Типової програми:

Забезпечення комплексного захисту прав та інтересів дітей дошкільного віку шляхом створення та підтримки безпечного середовища, вільного від усіх форм насильства та жорстокого поводження у Закладі дошкільної освіти №17, а також впровадження ефективних механізмів виявлення, реагування та попередження таких випадків.

Головні завдання Типової програми:

- Запровадження чіткого порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.
- Формування у всіх працівників Закладу відповідального ставлення та високої обізнаності щодо недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми.
- Поширення культури абсолютної нетерпимості (нульової толерантності) до будь-яких проявів насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх аспектах діяльності Закладу.
- Забезпечення оперативного та належного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про виявлені або підозрювані випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

1. Загальні положення

1.1. Ця Типова програма спрямована на забезпечення функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми дошкільного віку, створення у Закладі середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною, запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми, а також забезпечення оперативного їх розгляду та реагування на них.

1.2. Терміни вживаються у значенні, наведеному в Сімейному кодексі України, Законах України "Про охорону дитинства", "Про запобігання та протидію домашньому насильству", інших нормативно-правових актах.

1.3. Працівники Закладу повинні бути ознайомлені з Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми та інформацією про захист дітей від усіх форм насильства, зокрема домашнього насильства, експлуатації, булінгу, найгірших форм дитячої праці або інших проявів жорстокого поводження з дитиною.

2. Основні заходи з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми

З метою унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, Заклад забезпечує впровадження таких основних заходів:

2.1. Превентивні заходи:

- Затвердження Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми.
- Затвердження форми первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини згідно з Додатком 1.
- Затвердження форми реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки) згідно з Додатком 2 або ведення обліку внутрішніх інцидентів (повідомлень про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною) в інший спосіб за рішенням Закладу.
- Затвердження форми анкети анонімного опитування для батьків/опікунів згідно з Додатком 3.
- Інформування дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників Закладу з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.
- Проведення оцінювання ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми в діяльності Закладу, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації.
- Врахування ризиків насильства та жорстокого поводження з дітьми під час прийому на роботу працівників Закладу.

2. 2. Заходи із виявлення та реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми:

- Організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поводження з дитиною (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення.
- Оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поводження з дітьми у закладі.

3. Заходи з навчання та підвищення обізнаності щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми:

3.1. Для педагогів:

Семінари-практикуми:

- Розпізнавання та реагування на ознаки насильства: фізичне, психологічне, сексуальне, економічне насильство та булінг. Практичні вправи з кейсами з практики.
- Формування безпечного середовища у дошкільному закладі: роль вихователя. Розгляд методів створення довірливих стосунків з дітьми, принципів конфіденційності та підтримки.
- Ефективна комунікація з дітьми та батьками: запобігання конфліктам та вирішення складних ситуацій. Тренінги з активного слухання, ненасильницького спілкування.
- Перша психологічна допомога дітям, які постраждали від насильства: основи травмоінформованого підходу. Практичні рекомендації щодо стабілізації емоційного стану дитини.
- Правові аспекти захисту дітей від насильства: відповідальність та процедури взаємодії з відповідними службами. Обговорення законодавчої бази, алгоритмів дій.

Консультації:

- Індивідуальні та групові консультації з психологом Закладу або запрошеним спеціалістом щодо складних випадків поведінки дітей, взаємодії з батьками.
- Консультації щодо розробки та впровадження індивідуальних планів підтримки для дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Методичні об'єднання:

- Обмін досвідом та найкращими практиками щодо створення інклюзивного та безпечного освітнього середовища.
- Розробка та адаптація навчальних матеріалів та ігор для дітей дошкільного віку з питань безпечної поведінки, прав дитини та особистих кордонів.

3.2. Для батьків:

Батьківські збори та семінари:

- Безпека дитини вдома та в дитячому садку: як розпізнати ознаки насильства . Презентація різних форм насильства та їх впливу на дитину.
- Роль батьків у формуванні стійкості дитини до насильства: розвиток емоційного інтелекту та навичок самозахисту . Практичні поради з виховання впевненості у дитини.

- Як побудувати довірливі стосунки з дитиною, щоб вона ділилася своїми проблемами. Методи активного слухання та спільного проведення часу.
- Правовий захист дитини: куди звертатися у разі підозри на насильство. Інформування про роботу служб у справах дітей, поліції, центрів соціальних служб.
- Булінг у дитячому колективі: як допомогти дитині, якщо вона стала жертвою або свідком. Обговорення стратегій реагування та підтримки.

Індивідуальні консультації:

- Можливість отримати індивідуальну консультацію у психолога або вихователя щодо конкретних питань, пов'язаних з поведінкою дитини або сімейними обставинами.

Інформаційні матеріали:

- Розповсюдження буклетів, пам'яток, постерів з інформацією про ознаки насильства, контактні телефони гарячих ліній, алгоритми дій у разі виявлення насильства.
- Створення розділу на сайті Закладу з корисними статтями, відеоматеріалами та посиланнями на ресурси з питань безпеки дітей.

3.3. Заходи для дітей:

Ігрові заняття "Моє тіло – моє правило":

- Використання лялькових театрів, ігрових сценок для пояснення дітям поняття "приватна зона", "безпечний дотик" та "небезпечний дотик".
- Обговорення ситуацій, коли потрібно сказати "ні", і до кого звернутися за допомогою.

Арт-терапевтичні заняття "Мої почуття":

- Малювання, ліплення, колажі, які допомагають дітям виражати свої емоції (радість, смуток, злість, страх) у безпечному просторі.
- Вправи на розпізнавання емоцій у себе та інших, розвиток емпатії.

Розвивальні ігри "Правила дружби":

- Ігри на розвиток соціальних навичок, співпраці, вирішення конфліктів мирним шляхом.
- Обговорення принципів поваги до інших, доброти, взаємодопомоги.

Заняття "Безпека навколо нас":

- Розповіді та бесіди про правила безпечної поведінки в різних місцях (вдома, на вулиці, в дитячому садку).
- Обговорення ситуацій, коли потрібно звернутися за допомогою до дорослих (вихователів, батьків).

Казкотерапія:

- Читання та обговорення терапевтичних казок, які допомагають дітям зрозуміти та подолати страхи, розвинути впевненість у собі та навчитися захищати свої кордони.
- Створення власних казок дітьми на тему безпеки та дружби.

Рухливі ігри та вправи на розвиток тілесного усвідомлення:

- Ігри, що допомагають дітям відчувати своє тіло, його межі, розвивати координацію та впевненість у рухах.
- Вправи на розслаблення та зняття напруги.

Створення "Осередку довіри":

- Оформлення у групі спеціального місця, де дитина може залишити малюнок, записку або просто побути наодинці, якщо їй сумно, страшно або потрібна допомога.
- Розміщення яскравих візуальних підказок із зображеннями "довірених дорослих" (вихователів, психолога, директора).

4. Заходи з моніторингу та оцінки виконання програми:

- Регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів).
- Збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування дітей (через ігрові методики), батьків, персоналу).
- Аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню).

5. Заходи з інформування:

- Розміщення у доступних місцях для дітей та батьків, інших законних представників інформаційних матеріалів (плакатів, брошур із контактами служб допомоги, контактних номерів телефонів для анонімного звернення).
- Надсилання через батьківські групи в месенджерах, розміщення на офіційному веб-сайті Закладу та його сторінках у соціальних мережах.
- Проведення тематичних семінарів для батьків або інших законних представників дитини.

6. Обов'язки керівника Закладу

Керівник Закладу:

- затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми з урахуванням Типової програми, є відповідальним за його реалізацію, забезпечує його оприлюднення, ознайомлення з ним своїх працівників та здійснює контроль за виконанням, в якому обов'язково

визначаються суб'єкти виконання Типової програми (адміністрація, вихователі, помічники вихователів, інші залучені фахівці, які контактують із дітьми), до кого застосовується Типова програма, вимоги щодо політики найму працівників Закладу, пов'язані із політикою запобігання насильству (перевірка кандидатів на наявність судимостей, рекомендації), вимоги щодо навчання персоналу (обов'язкові навчання з питань захисту прав дитини).

-забезпечує здійснення заходів із ознайомлення працівників Закладу, інших фахівців, які контактують із дітьми, із Положенням про запобігання та протидію насильству та жорсткому поводженню з дітьми до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи Закладу.

- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень.

-невідкладно повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною, у строк, що не перевищує однієї доби.

- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.

- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників Закладу з питань запобігання насильству та жорсткому поводженню з дітьми.

- взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

- у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною невідкладно, у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє про це батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585.

- забезпечує виявлення поведінки дітей, працівників Закладу, яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження. Недопустимою вважається поведінка, що може призводити до порушення права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення.

7. Обов'язки працівників Закладу

Працівники Закладу у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

-вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого -надати у разі потреби домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції.

-повідомити керівнику Закладу та одному з батьків або іншим законним представникам дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитині, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

- не допускати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною. У разі коли передбачається фізичний контакт з дитиною, який є необхідним відповідно до змісту заходів з дитиною, такий контакт проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

8. Механізм подання повідомлень

Заклад повинен забезпечити функціонування механізму подання повідомлень, який передбачатиме:

- інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, працівників Закладу про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки.

- забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення.

- У разі потреби керівник Закладу може визначати відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, яка реєструватиме повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду.

9. Вимоги до працевлаштування

-Забороняється працювати у контакті з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

-Під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з дітьми, має бути проведене опитування, яке може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження.

10. Інформування працівників

Заклад забезпечує інформування працівників з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, що передбачає такі напрями :

- розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства;
- методи профілактики булінгу серед дітей;
- використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами;
- надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- порядок дій у разі виявлення випадків насильства або підозри щодо їх наявності;
- дотримання правових норм щодо захисту дітей від насильства;
- алгоритм взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.
- Інформування здійснюється шляхом:
 - проведення щорічних інформаційних кампаній, тематичних тижнів і конкурсів, приурочених питанням унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
 - інтерактивних тренінгів для дітей із розвитку емоційного інтелекту, толерантності та ненасильницького спілкування (адапованих для дошкільного віку);
 - проведення ігор та рольових ігор, які моделюють реальні ситуації та допомагають дітям дізнатися про способи захисту порушених прав (адапованих для дошкільного віку);
 - впровадження занять за типом діяльності Закладу з питань безпечної поведінки, прав дитини та медіації (адапованих для дошкільного віку);
 - співпраці з психологами та соціальними працівниками для проведення групових та індивідуальних занять щодо запобігання насильству;
 - організації зустрічей із фахівцями, які можуть поділитися досвідом і порадами щодо запобігання насильству (працівники уповноваженого підрозділу органу Національної поліції, юристи, соціальні працівники);
 - використання мультимедійних матеріалів (відеороликів, презентацій, інтерактивних платформ) для інформування дітей у цікавій та доступній формі щодо неприпустимості насильства та жорстокого поводження, ознайомлення з

ознаками та формами насильства та жорстокого поводження, порад щодо запобігання насильству в дитячому середовищі, процедури повідомлення про насильство та жорстоке поводження, передбаченої Закладом, алгоритму дій у разі виявлення насильства, способів та механізмів отримання допомоги, можливих наслідків для особи, яка вчинила насильство або жорстоке поводження.

- Для проведення інформування дітей, батьків або інших законних представників дітей, працівників Закладу можуть залучатися експерти, фахівці, зокрема представники органів місцевого самоврядування, структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, надавачів соціальних послуг, закладів вищої освіти, а також психологи, соціальні педагоги, фахівці в галузі права, представники громадських об'єднань, іноземних неурядових організацій.

11. Виявлення потенційних ризиків

Індикаторами, які можуть вказувати на потенційні ризики спричинення насильства та жорстокого поводження з дітьми, є використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образа, використання принизливих коментарів стосовно дітей та в присутності дітей, застосування покарань до дитини, а також інші індикатори.

12. Оцінювання та аналіз ризиків

- Унеможливлення насильства та жорстокого поводження включає регулярне оцінювання ризиків, пов'язаних з насильством та жорстоким поводженням з дітьми, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації, із забезпеченням подальшого моніторингу та контролю, а також перегляд запроваджених заходів з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми.

- Якщо за результатами розгляду повідомлення виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження з дитиною, Заклад аналізує причини та умови, які могли сприяти або стати підставою для порушення прав дитини.

- Якщо не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

- Діяльність щодо виявлення та аналізу ризиків провадиться Закладом із залученням сторін, зокрема дітей (у доступній для них формі).

13. Повідомлення про невиконання повноважень

Про невиконання, неналежне виконання Закладом повноважень щодо запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми може бути повідомлено уповноваженій особі (координатору) в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на яких покладено функції щодо забезпечення рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

